

Feuilleton

KANSEN EN UITDAGINGEN VOOR DE TANDHEELKUNDE

Verslag van het 10e lustrum van de Afdeling Friesland van de Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde te Leeuwarden d.d. 2 oktober 1987.

De dag werd begonnen met een infomarkt met als motto: 'Kiezen voor je eigen tanden'. In een aantal stands werd getoond wat de tandheelkunde en met name de orthodontie en kaakchirurgie tegenwoordig tot stand kunnen brengen. Ook werd reclame gemaakt voor acupunctuur en het volgen van PAOT. Het publiek werd de gelegenheid geboden zelf een 'kies te boren'. Aardig was om te zien dat in Friesland ruim 500 personen in de tandheelkundige werkzaam zijn!

De belangrijkste aspecten van de gehouden inleidingen zullen kort worden weergegeven.

'Gebitsbehoud kan' (Prof. Dr. T. Pilot)

De kwaliteit van het natuurlijke gebit verbetert de laatste tijd sterk. Dat zien we in Nederland, maar ook in de ons omringende landen en in bij voorbeeld de Verenigde Staten en Nieuw Zeeland. Het probleem van de cariës neemt af. Tand- en mondziekten lijken meer 'normale' ziekten te worden: de lichte vormen van de afwijkingen zijn bij veel mensen aanwezig. Door goede preventie, met een nadruk op zelfzorg en professionele ondersteuning, is bij bijna iedereen erger te voorkomen. Zeer ernstige afwijkingen komen slechts bij een beperkt deel van de bevolking voor. Dat vereist dan uitgebreide professionele hulp.

'Zullen vullen en boren tot het verleden gaan behoren?' (Prof. Dr. A. J. M. Plaschaert)

Voorkómen van afwijkingen is met de huidige kennis mogelijk. Het accent moet liggen op preventie (zelfzorg, mantelzorg en professionele zorg). Speciale aandacht dient te worden gericht op (potentiële) risicogroepen, zoals: kinderen uit sociaal zwakke milieus, gehandicapten, bestralingsspatiënten, ouderen.

De afnemende vraag naar preventie en restauratieve behandelingen bij jeugdigen, jongeren en jong volwassenen maakt plaats voor toename in de vraag bij ouderen naar de volgende behandelingen: 1. preventie gericht op cariës en parodontale aandoeningen. 2. behandeling van slijtage aan gebitselementen in verband met esthetische en functionele problemen, alsmede overgevoeligheid van tandhalzen; 3. behandeling van wortelcariës en secundaire krooncariës; 4. chirurgische behandeling van het parodontium; 5. het aanbrengen van implantaten en de daaruit voortvloeiende prothetische behandelingen.

Onzeker is wat de invloed van mogelijke stelselwijzigingen zal zijn op het mechanisme van vraag en aanbod in de tandheelkundige gezondheidszorg.

'Vinden mensen hun gebit wel belangrijk?' (Dr. R. M. H. Schaub)

Thans bezoekt 80% van de ziekenfondsverzekerden met een eigen gebit minstens eenmaal per jaar de tandarts en heeft 70% een saneringsbewijs. De zelfzorg is toegenomen, hetgeen blijkt uit de stijging van de verkoop van mondverzorgingsmiddelen. Zonder dat gedragswetenschappelijk grote verbeteringen kunnen worden aangevoeld, blijkt dat voor de tandheelkunde essentieel gedrag sterk is verbeterd en gelijktijdig ook de gebitsgezondheid.

Is het gebit voor iedereen zo belangrijk, dat men naar een gebit voor het leven blijft streven? Waarschijnlijk niet. Ook onder de relatief gunstige situatie van dit moment is er nog zo'n 10-20% van de volwassenen met een eigen gebit, die niet naar de tandarts gaan. Door negatieve factoren – patiënt-onvriendelijkheid, hoge prijzen en overbehandeling – te beperken, kan de 'grote groep' worden geholpen het gebit een leven lang te behouden.

'Hoe pak je dat als tandarts aan? Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet'. (Dr. G. ter Horst)

Een goede relatie met de patiënt is primair een kwestie van beleefdheid. Als iedere tandarts zijn of haar patiënten zo zou behandelen als hij of zij zelf zou willen worden behandeld, is een belangrijke stap in de goede richting gezet. Naast deze basishouding van de tandarts zijn ten minste drie factoren van belang voor de relatie tussen tandarts en patiënt: angst, communicatie, en het beeld dat de patiënt van de tandarts heeft en vice versa.

Door de verschuiving van het accent in de behandeling van curatie naar preventie zijn de voorwaarden waaronder adequaat met de angst van de patiënt kan worden omgegaan, verbeterd. Aan de communicatie zullen hogere eisen worden gesteld. Veel meer dan nu het geval is, wordt het gesprek tussen tandarts en patiënt essentieel.

Het beeld dat de patiënt van de tandarts heeft en omgekeerd is grondig aan herziening toe. Slagen de tandartsen hierin niet, dan bestaat de kans dat met een grotere nadruk op de zelfzorg en een mogelijk slechtere regeling rond de verzekering van

tandheelkundige zorg, de patiënten en masse besluiten het wel zónder tandarts te kunnen stellen.

'De tandarts: van boekhoudend gaatjesvullen naar ondernemend dienstverleners'. (Prof. Dr. Ir. A. C. J. de Leeuw)

De regering is voornemens de tandheelkundige zorg voor volwassenen uit het ziekenfonds te verwijderen. Onder een vrij grote mate van onzekerheid moeten nu zodanige maatregelen worden doordacht en getroffen dat er ook in de toekomst continuïteit is in het systeem van tandheelkundige zorg. Dat is van belang voor de bevolking zowel individueel als collectief en voor al diegenen die hun brood in deze sector verdienen. Bedrijfskundig gesproken is er niets bijzonders aan de hand: de markt verandert, het bestaande productenassortiment moet worden aangepast en andere financiële verhoudingen vragen om flexibele aanpassing. Komt zulk een aanpassing niet of niet tijdig tot stand dan zal veel pijn het gevolg zijn.

Ondernemend dienstverleners betekent dat de tandarts zich bezint op sterke en zwakke punten, op de markt, op de klanten, op mogelijkheden van productinnovatie, op concurrentie, op innoverende vormen van contacten en contracten met klanten en verzekeraars. De tandarts moet (weer?) ondernemer worden. Dat betekent dat de klant bij de dienstverlening centraal staat en dat de dienstverlenende tandarts nadenkt over en handelt op basis van vragen als: Wie zijn eigenlijk mijn klanten? Wat willen ze? Wat kan ik ze bieden?

Men kan beter het heft in eigen hand nemen in plaats van slechts geschrokken en defensief te reageren op voornemens van overheid en financiers.

Onder leiding van Koos Postema werd enthousiast en slagvaardig gediscussieerd, waarbij vooral de strijdvaardigheid van de aanwezigen opviel. Men zat niet triest terneer, al waren er weinig goede woorden voor het regeringsbeleid in deze.

De Kring Friesland kan terugzien op een geslaagd lustrum en kan, gehoord de discussie, de komende jaren met vertrouwen tegemoet zien. Dat haar bestuur aan klantenbinding doet, zal de lezer na het voorgaande niet meer verbazen. Het lustrum werd dan ook afgesloten met een popconcert dat de Friese tandartsen hun jeugdige patiënten aanboden.

A. C. M. van de Poel, Winsum